

הבימה ומדבר מחזיקים בו שני רבנים בזרועותיהם. הכנסיה כולה מאזינה לנאומו בעמידה. קולו חלש, אך צלול. הוא קורא יהודים לאחדות ולשלום, להטבה, ליראת שמים, לאהבה ולמעשים. דמותו הקטנה והשחורה רועדת בעת דבורו. הזקנקן הלבן מזהיר מרחוק, כשלג שנתפזר זה עתה. מן העינים שופע העולם כולו בתכמה וטוב לב...

כך מתאר אני לעצמי, היה מראהו של הלל הזקן, התנא שבגמרא. בצאתו מן האולם עובר הוא בין טורי הרבנים העומדים. הולך הוא מהר, מזורו, ראשו הלבן שתוח לארץ...

ומשמגביהם אותו ומושיבים אותו במכונית, הרחוב כולו שחור מאנשים. נדחקים ראש על ראש כדי לראות את החפץ-חיים. נוצרים מסירים כובעיהם מראשיהם מתוך יראת הכבוד. יהודים מטפסים על גבי המכונית, על הגלגלים, על המנוע. כל אחד רוצה לראות את החפץ-חיים, לנגוע בשפת קפוטתו הדלה. הקרובים ביותר תוחבים ידיהם הרועדות לתוך המכונית. החפץ-חיים מושיט ידו לשלום, נוגע באצבעותיו העדינות הרכות בידים הגסות הרועדות: שלום. אנדרלמוסיה שוררת... השוטרים עומדים אין אונים. אין בכחם להשליט סדר. הם עצמם נדחקים ומביטים בתמהון וביראת כבוד על הישיש הגוף המוזר שכובע קטיפה חבוש לראשו הלבן...

גם העתונים הגרמנים שבונינה כתבו מאמרים רבים מלאי הערצה אודות החפץ-חיים...".

בשהותו בוינה היה החפץ-חיים אורחו של ר' עקיבא שרייבר, נכדו של ה"חתם סופר". בתחלה לא אבה להיענות להזמנה להתאכסן אצל מר שרייבר, עד שהאחרון הסכים לכך, שהחפץ-חיים יאכל משלו, או שהוא יקבל תשלום תמורת הוצאותיו בשבילו. מאליו מובן שבמרוצת כל הזמן שהחפץ-חיים התאכסן שם המה הבית מאנשים.

יהודי לונדוני ידוע, ר' אברהם פנחס לנדאו, גבאי של "מחזיקי הדת" ומנהיג של תלמוד-תורה ומוסדות אחרים, שעסקיו בזמן האחרון לא התנהלו כשורה, סבל רבות מבני ביתו. הללו האשימוהו כי גבאותו ומסירותו בכל לב לגמול טוב וחסד לאנשים המה בעוכרי עסקיו השוקעים ולפיכך דרשו שיחדל מפעילותו הצבורית. בנסעו לוינה גמר ר' אברהם פנחס בדעתו לשאול עצה מפי האדמו"ר מגור (שעל חסידיו נמנה) ומפי החפץ-חיים כדת מה לעשות. מצד אחד הרי זו שאלה של שלום-בית ומצד שני קשה היה לו להפרד מצדקה וחסד שלו.

האדמו"ר מגור כמעט והסכים שיתחשב בדרישות בני ביתו. ברם, לא נתקררה דעתו. בבואו אל החפץ-חיים מצא את החדר מלא אנשים. מן הנמנע היה לפניו להגיע עד הרבי.

החפץ-חיים סיים אותה שעה את סעודתו ודרכו היתה לומר דבר תורה לפני ברכת המזון, לאחר שהיה מסיים את "מזמור לדוד ד' רועי לא אחסר". בפעם זו אמר כך:

"אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי" — "עובדה מענינת: מזדמן לפעמים לאנשים שהם סובלים בגלל עשותם טוב. מתרחש לפעמים שאדם אף נרדף על עשותו טוב וחסד. ברם האמת היא שעל כל אדם נגור לסבול רדיפות ממילא — לפיכך מוטב כבר שהרדיפות תבאנה בגלל עשות חסד. זהו פשוטו של מקרא זה: מבקשים מהקב"ה שאך טוב וחסד ירדפנו כל ימי חיינו".

מששמע זאת היהודי הלונדוני נודעוץ. עתה שוב לא היה לו מה לשאול.

אורח החכמה

1234567

החפץ-חיים קלע בו לנקודה המתאימה...

בחדש אלול של שנת תרפ"ט נתקיימה בוינה הכנסיה הגדולה השניה של אגודת ישראל. באולם נפוצה שמועה שהחפץ-חיים בא. נתחולל רעש. הכתבים חשו מיד לטלפן את החדשה למערכות עתוניהם שבעולם כולו. ברם בשובם נודע להם כי אירעה כאן טעות. לא בא אלא חתנו של החפץ-חיים. החפץ-חיים עצמו כבר לא היה בכחו לערוך מסע רחוק שכזה. הוא שגר מכתב, שנקרא מן הבמה על ידי יושב הראש. לאחר שהוא מברך את הכנסיה בברכת כהן הוא מפנה את תשומת לב הנאספים לבעיות שונות שעליהן להפתר ברורות. הוא מדוכא ביחוד עקב מאורעות הדמים בארץ ישראל שארעו זה עתה ודורש פעילות מוגברת ותקיפה לטובת ישוב ובנין הארץ, תעמולה שיטתית וענפה לתורה, לישיבות, לשבת, טהרת המשפחה, עניני החסד וכו'.

המכתב נקרא על ידי הרב צירלסון לרעש תשואות וקריאות — "יחי

רבנו!"

כשהגאון ר' אלחנן וסרמן, בשובו אז מ"הכנסיה הגדולה", מסר לחפץ-חיים אודות הבעיות השונות שנדונו בה, סיפר לו בין השאר גם על ההצעות בנוגע למספר החברים שמהם תורכב "מועצת גדולי התורה". אחרים הציעו כי המספר יועמד על עשרים ושלושה — כנגד "סנהדריה קטנה", אחרים דרשו שבעים ואחד — כנגד "סנהדריה גדולה", או מאה ועשרים כ"אנשי כנסת הגדולה" בשעתו. זעק החפץ-חיים בהודעו: "אבוי, להיכן הם מעפילים? מה התמודדות היא זו?"

חסד